

**Vilniaus
universiteto
leidykla**

Lietuvos istorijos studijos

ISSN 1392-0448
eISSN 1648-9101

VILNIUS UNIVERSITY

Scholarly Journal

Studies of Lithuania's History

2025

Vol. 56

Published since 1992

Vilnius University Press
Vilnius, 2025

ISSN 1392-0448
eISSN 1648-9101

VILNIAUS UNIVERSITETAS

Mokslo žurnalas

Lietuvos istorijos studijos

2025

56 tomas

Leidžiamas nuo 1992 metų

Vilniaus universiteto leidykla

Vilnius, 2025

The journal is published twice a year

Editorial Board

Editor-in-Chief

Prof. Dr. *Alfredas Bumblauskas* Vilnius University (History and Archaeology H 005)

Executive Secretary

Assoc. Prof. Dr. *Martynas Jakulis* Vilnius University (History and Archaeology H 005)

Editors:

- Prof. Dr. *Zenonas Butkus* Vilnius University (History and Archaeology H 005)
Dr. *Borys Čerkas* The National Academy of Sciences of Ukraine,
Institute of History of Ukraine (History and Archaeology H 005)
Prof. Dr. habil. *Bogusław Dybaś* Nicolaus Copernicus University in Toruń, Poland /
Scientific Centre of the Polish Academy of Sciences in Vienna
(History and Archaeology H 005)
Prof. Dr. habil. *Sven Ekdahl* Göteborg University, Sweden (History and Archaeology H 005)
Prof. Dr. *Robert Frost* University of Aberdeen, United Kingdom (History and
Archaeology H 005)
Dr. *Magnus Ilmjärv* Tallinn University, Estonia (History and Archaeology H 005)
Dr. *Neringa Klumbytė* Miami University, United States of America (Philosophy H 001)
Prof. Dr. *Mathias Niendorf* University of Greifswald, Germany (History and Archaeology H 005)
Prof. Dr. habil. *Zenonas Norkus* Vilnius University (Sociology S 005)
Prof. Dr. *Rimvydas Petrauskas* Vilnius University (History and Archaeology H 005)
Dr. *Darius Staliūnas* Institute of Lithuanian History (History and Archaeology H 005)
Prof. Dr. *Arūnas Streikus* Vilnius University (History and Archaeology H 005)
Prof. Dr. habil. *Rafał Witkowski* Adam Mickiewicz University in Poznań, Poland (History and
Archaeology H 005)

Address:

Vilnius University Faculty of History
7 Universiteto St., LT-01513 Vilnius, Lithuania
E-mail: istorijos.studijos@gmail.com
<http://www.journals.vu.lt/lietuvos-istorijos-studijos>

The articles were reviewed by two experts

Included in:

BASE, CEEOL, CNKI, CORE, Dimensions, DOAJ Seal, Emerging Sources Citation Index (Clarivate), EBSCO, Google Scholar (h5-index 3; g5-index 4), HEAL link (Hellenic Academic Libraries Link), JournalTOCs, Lituanistika, QOAM, ROAD, ScienceGate, ScienceOpen, Scilit, Scopus, Sherpa Romeo

This publication was funded by the Research Council of Lithuania's Programme for Implementing the Priority of Lithuanian Studies for 2025–2030, project No. S-LISs-25-24

Copyright © 2025 Authors. Published by Vilnius University Press

This is an Open Access journal distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

Žurnalas leidžiamas du kartus per metus

Redaktorių kolegija

Vyriausiasis redaktorius

Prof. dr. *Alfredas Bumblauskas* Vilniaus universitetas (Istorija ir archeologija H 005)

Atsakingasis sekretorius

Doc. dr. *Martynas Jakulis* Vilniaus universitetas (Istorija ir archeologija H 005)

Nariai:

Prof. dr. *Zenonas Butkus*

Vilniaus universitetas (Istorija ir archeologija H 005)

Dr. *Borys Čerkas*

Ukrainos nacionalinės mokslų akademijos

Ukrainos istorijos institutas (Istorija ir archeologija H 005)

Prof. habil. dr. *Bogusław Dybaś*

Torunės Mikalojaus Koperniko universitetas, Lenkija /
Lenkijos mokslų akademijos tyrimų centras Vienoje (Istorija ir
archeologija H 005)

Prof. habil. dr. *Sven Ekdahl*

Geteborgo universitetas, Švedija (Istorija ir archeologija H 005)

Prof. dr. *Robert Frost*

Aberdino universitetas, Jungtinė Karalystė (Istorija ir
archeologija H 005)

Dr. *Magnus Ilmjärv*

Talino universitetas, Estija (Istorija ir archeologija H 005)

Dr. *Neringa Klumbytė*

Majamio universitetas, Jungtinės Amerikos Valstijos (Filosofija H 001)

Prof. dr. *Mathias Niendorf*

Greifsvaldo universitetas, Vokietija (Istorija ir archeologija H 005)

Prof. habil. dr. *Zenonas Norkus*

Vilniaus universitetas (Sociologija S 005)

Prof. dr. *Rimvydas Petrauskas*

Vilniaus universitetas (Istorija ir archeologija H 005)

Dr. *Darius Staliūnas*

Lietuvos istorijos institutas (Istorija ir archeologija H 005)

Prof. dr. *Arūnas Streikus*

Vilniaus universitetas (Istorija ir archeologija H 005)

Prof. habil. dr. *Rafał Witkowski*

Poznanės Adomo Mickevičiaus universitetas, Lenkija (Istorija ir
archeologija H 005)

Redakcijos adresas:

Vilniaus universitetas Istorijos fakultetas

Universiteto g. 7, LT- 01513 Vilnius, Lietuva

El. paštas: istorijos.studijos@gmail.com

<http://www.zurnalai.vu.lt/lietuvos-istorijos-studijos>

Straipsniai vertinti dviejų recenzentų

Indeksuojamas:

BASE, CEEOL, CNKI, CORE, Dimensions, DOAJ Seal, Emerging Sources Citation Index (Clarivate),

EBSCO, Google Scholar (h5-index 3; g5-index 4), HEAL link (Hellenic Academic Libraries Link),

JournalTOCs, Lituanistika, QOAM, ROAD, ScienceGate, ScienceOpen, Scilit, Scopus, Sherpa Romeo

Leidybą pagal Lituanistikos prioriteto įgyvendinimo 2025–2030 metais programos projektą Nr. S-LISs-25-24 finansavo Lietuvos mokslo taryba

Autorių teisės © 2025 Autoriai. Publikavo Vilniaus universiteto leidykla.

Tai yra atvirosios prieigos žurnalas. Žurnalas platinamas vadovaujantis Kūrybinių bendrijų licencija Priskyrimas, kuri leidžia laisvai ir neribotai naudoti, kaip mano esant reikalinga, be kita ko, kopijuoti, daryti pakeitimus ir kurti išvestinius kūrinius, naudoti komerciniais ir nekomerciniais tikslais nurodant informacijos šaltinį ir autorių.

Turinys

STRAIPSNIAI

<i>Simona Glzauskaitė</i> . Trečiasis Lietuvos Statutas: nuorašo kilmė, šaltinio ypatybės ir jo reikšmė Livonijoje ir Kurše	8
<i>Kseniya Tserashkova</i> . Peržengiant ribas: baltarusiškų žemių miestiečių socialinis mobilumas (XIX a. septintas dešimtmetis–XX a. pradžia)	24
<i>Arnoldas Kazimierėnas</i> . Romos studijų instituto ryšiai su Baltijos šalimis (1936–1940)	41
<i>Paulius Japertas</i> . Lietuvos teritorijos išminavimas 1944–1946 metais	59
<i>Irena Šutinienė</i> . Vietos tapatybė ir paveldas kaip vietos bendruomenių kūrimosi veiksniai. Lietuvos atvejis	82

KLASIKA

<i>Henri Berr</i> . Mokslinė sintezė	105
--	-----

MOKSLINIS GYVENIMAS

<i>Michail Adomas Kofman</i> . Istorijos fakulteto studentų vasaros ekspedicija į Šešuolių miestelį.....	125
--	-----

APIE DISERTACIJŲ GYNIMĄ VILNIAUS UNIVERSITETO ISTORIJOS FAKULTETE

<i>Ignas Račickas</i> . Apie Karolio Čižausko disertaciją „Kilmingumo ir valdžios raiška Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje XV a. pab.–XVII a. pr.: diskursas ir socialiniai santykiai“ ir jos gynimą	127
<i>Alisa Miller</i> . Neužgesusių Europos žiburių beieškant. Apie Teodoro Žuko disertaciją „Pirmojo pasaulinio karo kaltės ir atsakomybės aiškinimai XXI a. Vakarų historiografijoje“ ir jos gynimą.....	131
<i>Lina Häll</i> . Jidišiškių paieškos ir atradimai. Apie Saulės Valiūnaitės disertaciją „Jidišistės ir jų indėlis į sekuliaraus žydiškumo formavimą ir puoselėjimą tarpukario Vilniuje“ ir jos gynimą	138

Contents

ARTICLES

- Simona Glazauskaitė*. Third Lithuanian Statute: Origin of its Transcript, Features of the Source and its Impact on Livonia and Courland 8
- Kseniya Tserashkova*. Rising Beyond Boundaries: The Social Mobility of Belarusian Urban Commoners (1860s – Early 20th Century)..... 24
- Arnoldas Kazimierėnas*. Relations of the Institute of Roman Studies with the Baltic States (1936–1940) 41
- Paulius Japertas*. Explosive Ordnance Clearance in Lithuania in 1944–1946 59
- Irena Šutinienė*. Place Identity and Heritage as Factors in Establishment of Local Communities. Case of Lithuania..... 82

CLASSICS

- Henri Berr*. Scientific Synthesis..... 105

ACADEMIC LIFE

- Michail Adomas Kofman*. The Faculty of History Students’ Summer Expedition to the Town of Šešuoliai 125

ON THESES DEFENDED AT THE FACULTY OF HISTORY OF VILNIUS UNIVERSITY

- Ignas Račickas*. On Karolis Čižauskas’s Doctoral Thesis “Nobility and Lordship in the Grand Duchy of Lithuania from the Late 15th to Early 17th Centuries: Discourse and Social Relations”, and its Defense..... 127
- Alisa Miller*. Seeking the Lamps of Europe That Never Went Out. On Teodoras Žukas’s Doctoral Thesis “Explanations of Guilt and Responsibility for the First World War in the 21st Century Western Historiography”, and its Defense 131
- Lina Häll*. The Search for and Discovery of Yiddishist Women. On Saulė Valiūnaitė’s Doctoral Thesis “Yiddishist Women and their Contribution to the Formation and Presentation of Secular Jewishness in the Interwar Vilna”, and its Defense..... 138